

Μάθηση μέσω σχεδιασμού

Μαρία Αμπαρτζάκη / μέλος ΔΕΠ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ

<https://kedima.hmu.gr/>

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

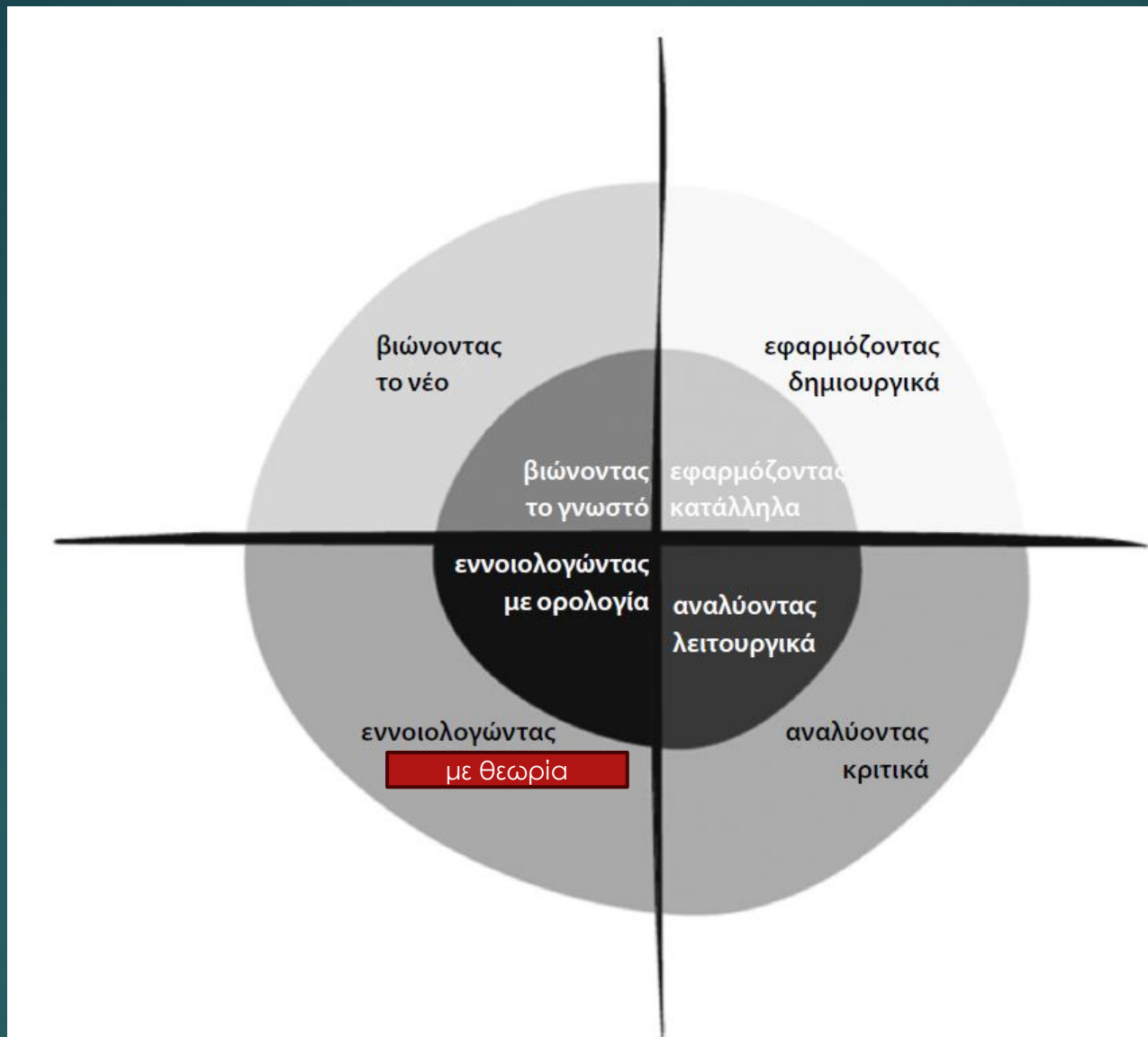
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σύμφωνα με τη Μάθηση μέσω Σχεδιασμού

Ο σχεδιασμός των μαθησιακών δραστηριοτήτων γίνεται σύμφωνα με 4 γνωσιακές διαδικασίες που αντιστοιχούν σε θεμελιώδεις τύπους σκέψης-πράξης, δηλαδή νοητικών & πρακτικών ενεργειών που γίνονται κατά τη διαδικασία της μάθησης

(Kalantzis, Cope, Στελλάκης, & Αρβανίτη, 2019, σ. 97- με τυπογραφικό λάθος στο πρωτότυπο)

Πράγματα που κάνεις
για να μάθεις - Οι
γνωσιακές
διαδικασίες

Η λειτουργία των γνωσιακών διαδικασιών

(Kalantzis,
Cope,
Στελλάκης, &
Αρβανίτη,
2019, σ. 99)

Βιώνοντας	<p>το γνωστό – οι μαθητές εισφέρουν στη μαθησιακή διαδικασία οπτικές, αντικείμενα, ιδέες και τρόπους επικοινωνίας που τους είναι οικεία, και αναστοχάζονται πάνω στις δικές τους εμπειρίες και ενδιαφέροντα</p> <p>το νέο – οι μαθητές βυθίζονται σε νέες καταστάσεις ή πληροφορίες, παρατηρώντας ή συμμετέχοντας σε κάτι νέο ή άγνωστο</p>
Εννοιολογώντας	<p>με ορολογία – οι μαθητές ομαδοποιούν τα πράγματα σε κατηγορίες, εφαρμόζουν κριτήρια ταξινόμησης και ορίζουν τις έννοιες</p> <p>με θεωρία – οι μαθητές κάνουν γενικεύσεις συνδέοντας έννοιες και αναπτύσσοντας θεωρίες</p>
Αναλύοντας	<p>λειτουργικά – οι μαθητές αναλύουν τις λογικές συνδέσεις, τις αιτιώδεις σχέσεις, τη δομή και τη λειτουργία</p> <p>κριτικά – οι μαθητές αξιολογούν τις οπτικές, τα συμφέροντα και τα κίνητρα τόσο των ιδίων, όσο και των άλλων ανθρώπων</p>
Εφαρμόζοντας	<p>κατάλληλα – οι μαθητές δοκιμάζουν τις γνώσεις τους στον πραγματικό κόσμο ή σε περιβάλλοντα προσομοίωσης, για να διαπιστώσουν αν λειτουργούν με προβλέψιμο τρόπο σε ένα συμβατικό πλαίσιο</p> <p>δημιουργικά – οι μαθητές κάνουν μια πρωτότυπη και δημιουργική παρέμβαση, εκφράζοντας ρητά τις δικές τους απόψεις ή μεταφέροντας τις γνώσεις τους σε διαφορετικό πλαίσιο</p>

Και μερικά παραδείγματα:

Βιώνοντας...

το γνωστό – φέρτε στην τάξη, παρουσιάστε ή μιλήστε για κάποιο πράγμα ή μέρος γνωστό ή «εύκολο» – οι μαθητές ακούν, βλέπουν, παρακολουθούν, επισκέπτονται

το νέο – παρουσιάστε κάτι λιγότερο οικείο, το οποίο όμως μπορεί να γίνει τουλάχιστον εν μέρει κατανοητό μέσα από την ενασχόληση των μαθητών με αυτό (ακούγοντας, παρακολουθώντας, βλέποντας, πραγματοποιώντας επιτόπιες επισκέψεις)

Αναλύοντας...

λειτουργικά – γράψτε μια επεξήγηση, δημιουργήστε ένα διάγραμμα ροής, σχεδιάστε ένα τεχνικό διάγραμμα, φτιάξτε μια εικονογραφημένη ιστορία, κατασκευάστε ένα μοντέλο

κριτικά – εντοπίστε κενά και σιωπές, αναλύστε σκοπούς (ποιος είναι ο σκοπός που υπηρετεί μια συγκεκριμένη γνώση;), προβλέψτε και συζητήστε τις συνέπειες, οργανώστε έναν διάλογο, γράψτε μια κριτική

Εννοιολογώντας...

με ορολογία – ορίστε έννοιες, φτιάξτε ένα γλωσσάρι, βάλτε τίτλο σε ένα διάγραμμα, ξεχωρίστε ή κατηγοριοποιήστε όμοια και ανόμοια πράγματα

με θεωρία – σχεδιάστε ένα διάγραμμα, φτιάξτε έναν εννοιολογικό χάρτη ή γράψτε μια περίληψη, θεωρία ή τύπο που συνδυάζει τις έννοιες

Εφαρμόζοντας...

κατάλληλα – γράψτε, σχεδιάστε, ενεργήστε κατά τον «συνήθη τρόπο», λύστε ένα πρόβλημα

δημιουργικά – χρησιμοποιήστε τη γνώση που αποκτήσατε με πρωτότυπο τρόπο, ρισκάρετε, εφαρμόστε τη γνώση σε διαφορετικό πλαίσιο, προτείνετε ένα νέο πρόβλημα, μετατρέψτε τη γνώση σε ένα διαφορετικό μείγμα «τρόπων» νοήματος

(Kalantzis,
Cope,
Στελλάκης,
& Αρβανίτη,
2019, σ.
100)

Και μερικά παραδείγματα:

Βιώνοντας – το γνωστό

Οι φοιτητές συνεισφέρουν στη μαθησιακή διαδικασία οπτικές, αντικείμενα, ιδέες και τρόπους επικοινωνίας που τους είναι οικεία, και αναστοχάζονται πάνω στις δικές τους εμπειρίες και ενδιαφέροντα.

Οι καθηγητές αξιοποιούν την πρότερη γνώση και εμπειρία, το κοινωνικό υπόβαθρο, τα προσωπικά ενδιαφέροντα, τα συγκεκριμένα βιώματα, τα ατομικά κίνητρα, τη ζωή των ίδιων των φοιτητών, όπως και καθημερινές & οικείες καταστάσεις.

Βιώνοντας – Το νέο

Οι φοιτητές γνωρίζουν νέες καταστάσεις ή πληροφορίες, παρατηρώντας ή συμμετέχοντας σε κάτι νέο ή άγνωστο.

Οι καθηγητές φέρνουν σε επαφή τους φοιτητές με νέες εμπειρίες – είτε πραγματικές (εκδρομές, προσκεκλημένοι ομιλητές), είτε εικονικές (κείμενα, εικόνες, πληροφορίες). Το νέο, για να έχει νόημα από την οπτική του φοιτητή, μπορεί να περιέχει και οικεία στοιχεία.

Αναλύοντας – λειτουργικά

Οι φοιτητές αναλύουν τις λογικές συνδέσεις, τις αιτιώδεις σχέσεις, τη δομή και τη λειτουργία. Οι καθηγητές υποβοηθούν τους φοιτητές να εξετάσουν τη λειτουργία ή το σκεπτικό της γνώσης, της πράξης, ενός αντικειμένου ή νοήματος. Ποιος ο λόγος της ύπαρξής του; Πώς λειτουργεί; Ποια είναι η δομή, η λειτουργία και οι διασυνδέσεις του; Ποια τα αίτια και τα αποτελέσματά του;

Αναλύοντας – Κριτικά

Οι φοιτητές αξιολογούν τις οπτικές, τα συμφέροντα και τα κίνητρα τόσο των ίδιων, όσο και των άλλων ανθρώπων. Οι καθηγητές υποβοηθούν τους φοιτητές να εξετάσουν κριτικά τους σκοπούς, τις προθέσεις και συμφέροντα μιας γνώσης, πράξης, αντικειμένου ή νοήματος. Ποιες είναι οι κοινωνικές και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του; Ποιος ωφελείται; Ποιος κερδίζει; Ποιος χάνει;

(Kalantzis,
Cope,
Στελλάκης, &
Αρβανίτη, 2019,
σ. 99 & 101)

Και μερικά παραδείγματα:

Εννοιολογώντας – με ορολογία

Οι φοιτητές ομαδοποιούν τα πράγματα σε κατηγορίες, εφαρμόζουν κριτήρια ταξινόμησης και ορίζουν τις έννοιες.

Οι καθηγητές υποβοηθούν τους φοιτητές να συνδέσουν ομοειδή πράγματα.

& Να εντοπίσουν νέες έννοιες/ιδέες/θεματικές, όπως αφηρημένους, γενικούς όρους, συμβάσεις, γνωρίσματα, δομές, ορισμούς και κανόνες. Η ονοματοδοσία είναι το πρώτο βήμα προς την κατανόηση.

Εννοιολογώντας – Με θεωρία

Οι φοιτητές κάνουν γενικεύσεις συνδέοντας έννοιες και αναπτύσσοντας θεωρίες.

Οι καθηγητές υποβοηθούν τους φοιτητές να συνδέσουν διαφορετικούς τύπους πραγμάτων, γενικεύοντας και συνθέτοντας έννοιες, συνδέοντάς τες μεταξύ τους, κατανοώντας πώς συνεισφέρουν στο σύνολο, γενικεύοντας αιτιώδεις σχέσεις. Τι θα γινόταν εάν...;

Εφαρμόζοντας – κατάλληλα

Οι φοιτητές δοκιμάζουν τις γνώσεις τους στον πραγματικό κόσμο ή σε περιβάλλοντα προσομοίωσης, για να διαπιστώσουν αν λειτουργούν με προβλέψιμο τρόπο σε ένα συμβατικό πλαίσιο.

Οι καθηγητές καθοδηγούν τους φοιτητές να κάνουν τα πράγματα με τον σωστό τρόπο, εφαρμόζοντας τη γνώση κατά τον αναμενόμενο, προβλέψιμο, ή συνήθη τρόπο με βάση όσα έχουν διδαχθεί. Αφορά τον μετασχηματισμό των φοιτητών και προϋποθέτει ότι οι φοιτητές έχουν ευκαιρίες να επιδείξουν κατανόηση και μάθηση.

Εφαρμόζοντας – Δημιουργικά

Οι φοιτητές κάνουν μια πρωτότυπη και δημιουργική παρέμβαση εκφράζοντας ρητά τις δικές τους απόψεις ή μεταφέροντας τις γνώσεις σε διαφορετικό πλαίσιο.

Οι καθηγητές ενθαρρύνουν τους φοιτητές να κάνουν πράγματα με ενδιαφέροντες τρόπους χρησιμοποιώντας γνώσεις και ικανότητες που αποσπάστηκαν από ένα πλαίσιο και προσαρμόζοντάς τες σε ένα διαφορετικό πλαίσιο – αποσπώντας κάτι από το οικείο πλαίσιο και αξιοποιώντας το κάπου αλλού.

(Kalantzis,
Cope,
Στελλάκης,
&
Αρβανίτη,
2019, σ. 99
& 101)

Βιβλιογραφία

Kalantzis, M., Core, B., Στελλάκης, Ν., Αρβανίτη, Ε. (2019). *Γραμματισμοί: Μια παιδαγωγική διαφοροποιημένου σχεδιασμού και πολυτροπικών νοηματοδοτήσεων*. Αθήνα: Κριτική, σελίδες 99-101.

Βλ. και: Kalantzis, M. & Core, B. (2013). *Νέα Μάθηση. Βασικές αρχές για την επιστήμη της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Κριτική.

Το σεμινάριο υλοποιείται στα πλαίσια της Πράξης «Γραφείο υποστήριξης της διδασκαλίας και μάθησης στο Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5162371 με τη Συγχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Το σεμινάριο υλοποιείται στα πλαίσια της Πράξης «Γραφείο υποστήριξης της διδασκαλίας και μάθησης στο Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5162371 με τη Συγχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

